

2022

ОСВІТНІ СИСТЕМИ: РЕТРОСПЕКТИВА, ІННОВАТИКА

(до 100-річчя Всеукраїнського науково-
педагогічного журналу «Рідна школа»)

**Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Всеукраїнський науково-педагогічний журнал «Рідна школа»
Педагогічний факультет НПУ імені М.П. Драгоманова
Кафедра педагогіки**

ОСВІТНІ СИСТЕМИ: РЕТРОСПЕКТИВА, ІННОВАТИКА

**(до 100-річчя Всеукраїнського науково-педагогічного журналу
«Рідна школа»)**

Київ - 2022

ОСВІТНІ СИСТЕМИ: РЕТРОСПЕКТИВА, ІННОВАТИКА (до 100-річчя Всеукраїнського науково-педагогічного журналу «Рідна школа»). Електронний збірник матеріалів наукового онлайн-семінару /за ред. д. пед. н., проф. Дем'яненко Н. М. Київ : ВЦ НПУ імені М. П. Драгоманова, 2022. 150 с.

EDUCATIONAL SYSTEMS: RETROSPECTIVE, INNOVATION (to the 100-th anniversary of the All-Ukrainian scientific and pedagogical journal «Native School»). Electronic collection of materials of the scientific on-line seminar /ed. d. ped. n., prof. Demyanenko N. M. Kyiv: VTs NPU imeni M. P. Dragomanova, 2022. 150 p.

В електронний збірник матеріалів наукового онлайн-семінару «ОСВІТНІ СИСТЕМИ: РЕТРОСПЕКТИВА, ІННОВАТИКА» (до 100-річчя Всеукраїнського науково-педагогічного журналу «Рідна школа») ввійшли тези доповідей учених, науково-педагогічних працівників, молодих науковців з актуальних проблем входження України до європейського освітнього простору.

Трансформації освітньо-наукового простору вищої школи у викликах сьогодення, концептуалізація ідеї педагогічної україністики, історія педагогіки як методологія сучасного педагогічного знання, традиції і перспективи освітніх систем середньої і вищої школи, дидактичні методики в історичному й сучасному реформаційному контекстах, інноватизація освітніх ретротехнологій та новації сучасного освітнього простору, персоніфікований досвід в українських і світових освітніх практиках це далеко не повний спектр проблем і питань, до висвітлення та розв'язання яких звертаються автори наукового збірника.

Для фахівців-освітян, науковців, дослідників психолого-педагогічних і управлінських проблем розвитку вищої освіти в Україні та у міжнародному освітньо-науковому просторі.

5. Рыжов А. (2013) Генезис педагогических терминов в России (XI- начало ХХІвв.): дисс. ... доктора пед. наук: 13.00.01 / Московский пед. госуд. ун-т. Москва. 485 с.
6. Сухомлинська О. В. (2003) Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. Київ : А.П.Н. 68 с.

Лещенко Наталія Анатоліївна,
кандидат педагогічних наук,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, м. Київ
E-mail: osvitanataliya@gmail.com

АДАПТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ

Адаптивне навчання трактують як одну із форм персоналізованого здобуття знань, умінь та навичок із провідною роллю адаптивних технологій. Відповідно до індивідуальної мети здобуття освіти, моделі передбачають створення нових, більш ефективних напрямів учіння. О. П. Мінцер зазначає, що для персоналізації необхідний контент, способи подання матеріалу та співробітництво між педагогом й учнем. Це особистісний досвід, що задовольняє потреби людини завдяки своєчасній комунікації, зворотному зв'язку, шляхам взаємодії та підібраним засобами.

Науковці визначають адаптивне навчання у якості освітньої моделі, що враховує індивідуальні риси дітей та сприяє підвищенню рівня знань. Педагогічний процес, орієнтуючись на розумові можливості учнів, проектує їх подальший розвиток.

Таксономію адаптивних моделей навчання відповідно до функціонального призначення запропонував Tyton Partners, постачальник послуг у світовому секторі знань. Тож, доцільно їх розрізняти за: функціями спілкування та співробітництва; моделями контенту та можливостями налаштувань; джерелами контенту [3]. Маючи значний спектр програмних рішень, такі

технології пропонують різні способи передачі даних, автоматичний підбір інформаційного контенту згідно характеристик користувача.

Аналіз джерелознавчої бази показав, що найбільшого розповсюдження в освітній площині отримала платформа компанії Instructure - Canvas. Вона дозволяє інтуїтивно передавати інформацію. Особливістю моделі є здатність інтегрувати облікові записи із сайтами соціальних мереж (Twitter, Facebook). Доступна спрощена навігація, основні функції управління навчанням (управління класом, завданнями, спільною роботою), структурування навчальних матеріалів. Технологія допомагає організовувати та приймати участь у синхронних онлайн-комунікаціях (вебінарах, конференціях). Canvas надає викладачам багато додаткових можливостей: імпортувати завдання із інших авторських курсів, автоматично переносити інформацію у календар, навчальну програму чи журнал оцінок. В той же час студенти можуть відстежувати власні успіхи у навчанні, виконувати завдання, приймати участь в обговореннях. Доступ до журналу успішності допомагає їм спрогнозувати результативність вивчення курсу і створити уявлення про свої досягнення в цілому. Виконання альтернативних завдань підвищує загальний бал здобувача із навчальної дисципліни.

Досить актуальними є освітні адаптивні моделі із використанням штучного інтелекту. Під штучним інтелектом дослідники розуміють вміння платформи правильно зчитувати зовнішні показники, орієнтуватися на них і використовувати отримані дані для реалізації певної мети за допомогою системи пристосування [2].

На їх позначення науковці використовують також термін інтелектуальні системи. Так, Лу Пульезе [6] запропонував чотири варіанти моделей адаптивного навчання: 1) системи на основі машинного навчання; 2) платформи, що базуються на дотриманні правил; 3) удосконалені алгоритмічні адаптивні технології; 4) моделі із варіантами рішень.

Розглянемо особливості деяких інтелектуальних моделей навчання.

Освітня технологія Knewton, пропонує застосунки із адаптивною функцією. Наприклад, проект Mylab and Mastering Series. Автор моделі, Джозе Феррейра, впровадив дві базисні ідеї: планування індивідуальної траєкторії навчання та технологію оцінювання знань. Її функціональне призначення реалізується у дослідженні обсягу знань, причин основних помилок, пріоритетної тематики розгляду, прогнозуванні результатів навчання. Засновник Knewton переконаний, що таке навчання повинно фіксувати як успішність кожного у реальному часі, так і його дії у системі. За цих умов збільшується ймовірність отримання правильного освітнього контенту, досягнення поставленої мети.

Потребує на увагу й адаптивна модель Alexs, що є спільним напрацюванням двох університетів: Каліфорнійського та Нью-Йоркського. Своєрідність цієї платформи полягає у використанні штучного інтелекту із визначенням попереднього рівня знань студентів та можливостями їх самостійного включення у навчальну діяльність.

Платформа Fishtree реалізує завдання підтримки певного виду навчання за основними компетентностями. До її переваг відносять аналіз педагогічного процесу в форматі реального часу, диференційований інструктаж учасників. Для викладачів Fishtree надає доступ до мережі відкритих освітніх ресурсів. За аналогічним принципом працює й адаптивна модель навчання Intellipath.

Дослідники сучасних методів навчання [1; 2; 3; 4] переконані, що штучний інтелект можна застосовувати не лише на основі включення в адаптивний освітній простір, але й цілком як самостійну технологію. Наприклад, у якості тьютора. Такий застосунок допомагатиме додатково опанувати незрозумілу тему, проаналізувати роботи учнів, визначити проблемні місця та спроектувати індивідуальні заняття для заповнення проміжків у навчанні. Штучний інтелект доцільно застосовувати для автоматизації оцінювання знань. Він здатен перевіряти письмові та тестові роботи, екзаменаційні завдання відповідно вказаних критеріїв. Водночас це вирішує проблему некомпетентності чи особистісної неприязні викладача до школяра. Штучний інтелект може

проаналізувати поведінку учнів, їх емоційний та фізичний стан, причини відсутності у школі, професійні навички педагога.

Основними перевагами впровадження адаптивних платформ побудови освітнього процесу є: економія часу, навчання у зручному темпі, зростання показників успішності, зменшення кількості невстигаючих учнів, підвищений рівень зацікавленості та задоволення від процесу учіння. Водночас останні не позбавлені недоліків. Найсуттєвішим із них, вважаємо, відсутність особистісної взаємодії, безпосереднього спілкування, наявність гаджетів у якості засобів навчання із доступом до мережі «Інтернет», безпека персональних даних.

Відтак, адаптивні технології навчання, маючи певні недоліки у використанні, передбачають створення індивідуальних освітніх траєкторій, психологічну корекцію шаблонних дій учня, активізацію мисленнєвих процесів та вдосконалення шляхів реалізації процесу навчання в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Бурняшов, Б.А.* (2018). *Электронное обучение в учреждении высшего образования: учебно-методическое пособие.* Москва: РИОР: ИНФРА-М., 119 с.
2. *Дем'яненко, В.* (2020). *Механізми використання освітніх платформ з елементами штучного інтелекту для формування інформаційно-дослідницької компетентності. Теорія і практика управління соціальними системами.* № 4. С. 121-130. URL: <file:///C:/Users/ol/Downloads/221927-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-502210-1-10-20201229.pdf>
3. *Сікора, Я.Б.* (2020). *Огляд адаптивних навчальних систем. Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології у виробництві та освіті: стан, досягнення, перспективи розвитку.* URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/31235>
4. *Расулова, Н.Ю.* (2021). *Адаптивное обучение в системе высшего образования. Scientific progress.* № 3. С. 88-96. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/adaptivnoe-obuchenie-v-sisteme-vysshego-obrazovaniya>
5. *Gates, B.* (2016). *Learning to Adapt 2.0: The Evolution of Adaptive Learning in Higher Education. Tyton Partners.* URL: <https://tytonpartners.com/learning-to-adapt-2-0-the-evolution-of-adaptive-learning-in-higher-education/>

6. *Pugliese, L.* (2016). Adaptive Learning Systems: Surviving the Storm. *Educause Review*. URL: <https://er.educause.edu/articles/2016/10/adaptive-learning-systems-surviving-the-storm>

7. *Leshchenko, N., et al.* (2021). Current trends in training in continuing education: theoretical principles. *Laplage em Revista*. 7.3C. P. 506-511. DOI: <https://doi.org/10.24115/S2446-6220202173C1653p.506-511>

Мозгова Тетяна Петрівна

здобувачка третього (освітньо-наукового)

рівня вищої освіти, спеціальність

011 «Освітні, педагогічні науки»,

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна

академія ім. Тараса Шевченка, м. Кременець

E-mail: bystrona01@gmail.com

Науковий керівник:

Бенера Валентина Єфремівна,

доктор педагогічних наук, професор,

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія

ім. Тараса Шевченка, E-mail: val_benera@ukr.net

ІНТЕГРАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ У КОЛЕКТИВ ЗДОРОВИХ ОДНОЛІТКІВ В ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

На сучасному етапі розбудови демократичного гуманного суспільства в Україні посилилася увага до якості й доступності освіти для дітей з особливими освітніми потребами. Кожна дитина, незалежно від стану здоров'я, наявності фізичного чи інтелектуального порушення, має право на одержання освіти, якість якої не різниться від якості освіти здорових дітей. Адже саме у дошкільному віці починає формуватися низка висхідних компетенцій, тобто система здатностей, що забезпечують особистості можливість оптимально здійснювати життєдіяльність в усіх її формах (пізнання, діяльність, спілкування, взаємовідносини). І найбільше це стосується дітей з особливими проблемами. Це право покликана забезпечити інклюзивна освіта і навчання [8].

Основні аспекти впровадження та реалізації інклюзивної освіти відображені в нормативно-правових актах України: Законах України «Про реабілітацію інвалідів України» (6 жовтня 2005 року № 2961-IV), «Про основи